Socialutskottets betänkande
1978/79:10
med anledning av motion om arbetsmiljön för gravida kvinnor

Motionen

I motionen 1977/78:1086 av Britta Hammarbacken m. fl. (c, m, fp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att initiativ skyndsamt tas för att finna vägar att lösa de problem som sammanhänger med gravida kvinnors exposition för riskämnen i arbetslivet.

Motionärerna anför bl. a. att det på senaste tiden diskuterats om inte omgivningsfaktorer kan framkalla missfall resp. ge upphov till missbildningar. I samband med en graviditet sker det en mängd förändringar i en kvinnas kropp, som kan göra henne mer sårbar för speciella arbetsmiljöförhållanden. Motionärerna pekar på flera frågeställningar som behöver belysas genom intensifierad forskning. Det är enligt motionärerna hög tid att börja bearbeta problemen i förebyggande riktning, t. ex. genom att initiera väl upplagda epidemiologiska studier främst av de grupper som man i dag bedömer som högriskgrupper. Detta kan enligt motionärerna ske i samarbete med existerande missbildningsregister, ett antal gynekologiska avdelningar samt företagshälsovårdsorganisationer.

Gällande bestämmelser, m. m.

Den 1977 antagna arbetsmiljölagen (1977:1160) har trätt i kraft den 1 juli 1978. Enligt 2 kap. 1 § gäller att arbetsmiljön skall vara tillfredsställande med hänsyn till arbetets natur och den sociala och tekniska utvecklingen i samhället. Arbetsförhållandena skall anpassas till människans förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende. Det skall eftersträvas att arbetet anordnas så att arbetstagare själv kan påverka sin arbetssituation.

Till skillnad från den tidigare arbetarskyddslagen innehåller arbetsmiljölagen inga särbestämmelser med hänsyn till arbetstagarens kön, med undantag av den särskilda regeln om kvinnas rätt till ledighet för amning i 4 kap. 4 §.

Arbetsmiljöutredningen framhöll att det med nutida syn på rätten till arbete var angeläget att inte uppställa onödiga hinder för vare sig kvinnors eller mäns tillträde till olika arbeten. Föreskrifter om förbud mot arbete eller särskilda villkor som utgår från arbetstagarens kön borde enligt utredningen bara komma i fråga när arbetet kunde medföra könsspecifika risker. Vissa grupper av yrkesverksamma kunde emellertid vara särskilt mottagliga eller utsatta för speciella risker till följd av olika faktorer i arbetsmiljön. Sålunda kunde i vissa fall speciella risker föreligga vid havandeskap.

Föredragande statsrådet anslöt sig till utredningens förslag (prop. 1976/77:149 s. 249). Det ansågs väsentligt att undanröja sådana formella hinder mot inträde i arbetslivet som arbetarskyddslagens principiella förbud mot kvinnors arbete under jord i gruva eller stenbrott. Därmed skulle man också främja möjligheterna att få bort tidigare uppfattningar om olika arbetsuppgifters lämplighet för män eller kvinnor. För att särskilda gruppers behov av skydd i arbetet skulle kunna beaktas föreslogs ett bemyndigande att i förekommande fall meddela förbud mot att arbete utförs av arbetstagare i sådan grupp eller föreskriva särskilda villkor för dessa fall (3 kap. 16 § arbetsmiljölagen).

I den med anledning av propositionen om arbetsmiljölag väckta motionen 1976/77:1675 (s) yrkades, såvitt nu är i fråga, att gravida kvinnor borde ha rätt till sådan tillfällig förändring av sina arbetsförhållanden och arbetsuppgifter att de inte på grund av arbetets art skulle behöva tidigarelägga sin graviditetsledighet.

I sitt av riksdagen godkända betänkande SoU 1977/78:1 (s. 30) anslöt sig utskottet till vad som anförts av departementschefen och till vad som kommit till uttryck i motionen 1976/77:1675. Utskottet förklarade sig förutsätta att de uttalanden som sålunda gjorts beträffande omplacering inom arbetsplatsen av kvinna som på grund av havandeskap inte kan fullgöra sitt ordinarie arbete skulle komma att uppmärksammas av bl. a. arbetarskyddsstyrelsen i dess tillsynsverksamhet. I de undantagsfall där omplacering inte kunde ske var det naturligtvis angeläget att kvinnan fick kompensation för uteblivna löneförmåner. Hur ersättningsfrågan skulle lösas fick emellertid övervägas bl. a. i samband med det fortsatta reformarbetet på föräldraförsäkringens område. Något uttalande från riksdagens sida ansågs i detta avseende inte behövligt.

Föräldraförsäkringen m. m.

Enligt lagen (1976:280) om rätt till föräldraledighet har en kvinnlig arbetstagare alltid rätt till ledighet sex veckor före och sex veckor efter ett barns födelse, oberoende av anställningstid och oberoende av om föräldrapenning utgår.

Lagen om rätt till föräldraledighet ersätts från den 1 januari 1979 av lagen (1978:410) om rätt till ledighet för vård av barn, m. m. Reglerna om kvinnas särskilda rätt till ledighet i samband med nedkomst är oförändrade i den nya lagen.

Härutöver gäller, såvitt nu är i fråga, enligt såväl den äldre som den nya lagen att rätt till ledighet föreligger för tid varunder föräldrapenning utgår enligt 4 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring. Föräldrapenning i samband med barns födelse kan utgå under högst sex månader, varvid kvinnan har rätt till föräldrapenning tidigast sextio dagar före den beräknade nedkomsten. Tid som utnyttjats före barnets födelse minskar den tid som kan

användas efter förlossningen.

I det av familjestödsutredningen nyligen framlagda betänkandet Föräldraförsäkring (SOU 1978:39) framläggs förslag till förbättringar av försäkringsskyddet för havande kvinnor. Bakgrunden är att det visat sig att det framför allt är kvinnor med fysiskt krävande yrken som utnyttjar möjligheten att påbörja föräldraledigheten viss tid före nedkomsten. Denna grupp av kvinnor är också i större utsträckning sjukskrivna före nedkomsten. Enligt utredningen missgynnar de nuvarande reglerna kvinnor som har tungt arbete och därför inte orkar fortsätta arbeta till omedelbart före förlossningen. Utredningen föreslår därför en särskild rätt till inkomstersättning, benämnd havandeskapspenning, när den blivande modern på grund av havandeskapet inte kan förvärvsarbeta. Även havandeskapspenningen föreslås kunna börja utgå tidigast sextio dagar före beräknad nedkomst. Den skall därefter utgå längst till tio dagar före beräknad nedkomst, alltså under sammanlagt högst 50 dagar. Tid varunder havandeskapspenning utgår skall till skillnad från vad som nu gäller inte minska föräldraledigheten efter barnets födelse. Beslut om havandeskapspenning fattas av försäkringskassan efter en bedömning av kvinnans arbetsförmåga och av möjligheterna att omplacera henne till annat mera lämpligt arbete.

Övrigt

Arbetsmiljöutredningen föreslog att den nuvarande omgivningshygieniska avdelningen vid statens naturvårdsverk skulle organisatoriskt anknytas till socialstyrelsen och där bilda ett laboratorium för miljömedicinska frågor. En sådan anknytning skulle enligt utredningen ge ett välbehövligt tillskott till socialstyrelsens hälsovårdande och miljömedicinska resurser. Utredningen påpekade vidare att den inom avdelningen representerade sakkunskapen när det gäller omgivningshygien, toxikologi och epidemiologi också var av stort värde för socialstyrelsens samarbete med bl. a. naturvårdsverket, arbetarskyddsstyrelsen och produktkontrollnämnden.

Arbetsmiljöutredningens förslag i denna del bereds av en i september 1977 tillsatt arbetsgrupp inom socialdepartementet. Gruppen har till uppgift att lägga fram förslag i fråga om anknytning till socialstyrelsen dels av den omgivningshygieniska avdelningen vid statens naturvårdsverk, dels av laboratoriet för klinisk stressforskning vid Karolinska institutet (se prop. 1977/78:100 Bil. 8, s. 91).

Riksdagen har nyligen antagit ett förslag om att ett datorbaserat informationssystem för arbetsskador skall ersätta den nuvarande yrkesskadestatistiken fr. o. m. den 1 januari 1979 (prop. 1977/78:74, SoU 1977/78:24, rskr 1977/78:147). Syftet är att förbättra underlaget för arbetarskyddets förebyggande arbete. Systemet skall i princip omfatta alla skador, fysiska och psykiska, som förvärvsarbetande och vissa andra grupper ådragit

sig i arbetet. Arbetarskyddsstyrelsen blir huvudman för det nya systemet.

I sin anslagsframställning för budgetåret 1979/80 föreslår vidare arbetarskyddsstyrelsen att tillsynsavdelningens medicinska sektion skall delas i en sektion för allmänmedicinska frågor och en sektion med epidemiologisk inriktning. Den epidemiologiska sektionen skall bl. a. bevaka och behandla den information om hälsorisker i arbetslivet som samlas in bl. a. med stöd av 3 kap. 18 § arbetsmiljölagen. Det väsentligaste för den föreslagna sektionen är inte att föra register utan att tillhandahålla expertis som kan utnyttja de register som finns på olika håll och som kan bedöma och medverka i olika undersökningar på området, t. ex. inom företagshälsovården. Sektionen bör också initiera behövliga undersökningar.

Det kan slutligen nämnas att medicinska forskningsrådet nyligen uttalat sig för genomförande av ett forskningsprojekt rörande medicinska och sociala belastningsfaktorers inverkan på perinatal dödlighet och sjuklighet. Avsikten är bl. a. att utnyttja den information som finns i det medicinska födelseregister som förs hos socialstyrelsen. Detta material skulle kompletteras genom datamaskinell koppling mellan det medicinska födelseregistret och andra riksomfattande register innehållande uppgifter om socioekonomiska förhållanden och belastningsfaktorer av annan karaktär. Bland de belastningsfaktorer man särskilt vill studera omnämns tobaksrökning, alkoholmissbruk samt – under hänvisning bl. a. till den nu aktuella motionen – inverkan av exposition för negativa omgivningsfaktorer i exempelvis arbetsmiljön.

Remissyttranden

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från socialstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen och produktkontrollnämnden.

Ställningstaganden till motionsyrkandet

Samtliga remissinstanser är positiva till tankegångarna i motionen. Socialstyrelsen och arbetarskyddsstyrelsen anser det angeläget med intensifierad forskning på det aktuella området men framhåller att detta kommer att kräva stora resurser. Produktkontrollnämnden konstaterar att uppmärksamheten redan är riktad på de i motionen berörda frågorna. Nämnden anser att man kan förutsätta att dessa frågor i fortsättningen kommer att ägnas en betydande uppmärksamhet inte minst inom ramen för arbetarskyddsverkets verksamhet även om motionen inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Forskningens inriktning m. m.

Socialstyrelsen bekräftar att kunskaperna om miljöfaktorers inverkan på graviditet och foster är bristfälliga och på många väsentliga punkter saknas

helt. Detta sammanhänger med mångfalden av olika och på många olika sätt verkande risk- och miljöfaktorer. En starkt hämmande omständighet är vidare avsaknaden av kunskaper om verkningsmekanismer hos flertalet av i sammanhanget aktuella ämnen och den praktiskt taget totala avsaknaden av kunskaper om hur olika yttre miljöfaktorer samverkar med egenskaper – ärftligt eller miljömässigt betingade – hos den drabbade individen.

Negativ inverkan på graviditet eller foster kan dessutom yttra sig på många sätt, vilka översiktligt kan indelas i fyra huvudkategorier, nämligen spontanabort, spädbarnsdödlighet och dödföddhet, missbildningsfödsel samt tillväxt- eller utvecklingsrubbning. Man måste även beakta att en graviditetskomplikation, medfödd missbildning eller utvecklingsrubbning bara undantagsvis kan förklaras av en känd miljöfaktor. Problemen rörande miljöfaktorers skadliga inverkan på graviditet berör vidare ett stort antal forskningsområden. Intensifierad forskning om dessa frågor omfattar därför grundforskning av många slag, liksom tillämpad forskning och tvärvetenskapliga aktiviteter.

Ett viktigt verksamhetsområde är här epidemiologi. Detta innebär att man observerar missbildningsförekomst och graviditetsutfall i befolkningen eller i grupper av befolkningen och försöker analysera möjliga orsaksfaktorer. Inom den epidemiologiska verksamheten kan man använda sig av fyra olika strategier, nämligen fallrapportering, hälsostatistik, case-controlstudier och kohortundersökningar.

Fallrapportering innebär att den enskilde läkaren rapporterar av honom iakttagna fall av graviditetskomplikation etc. som misstänks stå i samband med t. ex. arbetsmiljön. Rapportering skulle i så fall ske till ett centralt informationssystem. Information av detta slag utgör dock inget bevis för samband mellan den hälsorubbning och den miljöfaktor man iakttagit. Den kan bara tjäna som varningssignal och användas som utgångspunkt för fortsatt forskning. Det uppstår även brister i rapporteringen, eftersom samma läkare inte så ofta kan iaktta både graviditetsutfallet och den misstänkta miljöfaktorn.

Hälsostatistik av intresse i sammanhanget finns i form av ett register för medicinska födelsemeddelanden och ett missbildningsregister. Med hjälp av dessa register kan man kartlägga var missbildningsfödslar förekommer i befolkningen. Det är dock främst fördelningar av typ moderns ålder och bostadsort som man kan finna på detta sätt. Information om yttre miljöfaktorer förekommer inte. Socialstyrelsen arbetar f. n. med att se över sina informationssystem i syfte att förbättra övervakningen av missbildningsfödslar. Arbetet syftar till att systemet skall kunna rikta uppmärksamheten på tidsmässiga eller geografiska ansamlingar, som då får utredas närmare.

Case-controlstudier innebär att man utväljer en undersökningsgrupp av t. ex. fall av viss typ av missbildningsfödsel och studerar den med avseende på misstänkta bakgrundsfaktorer. Resultaten jämförs med resultat som erhålls från kontrollgrupper som saknar den aktuella missbildningen.

Kohortundersökningar innebär att man väljer ut en grupp av kvinnor i barnafödande åldrar som har en känd och definierbar kontakt med en yttre faktor, t. ex. i arbetsmiljön. Gruppen följs därefter under lång tid, och utfallet av förekommande graviditeter registreras systematiskt. Man kan senare jämföra resultatet med resultatet för kontrollgrupper. I praktiken är det svårt att använda sig av kohortundersökningar då man studerar så ovanliga händelser som missbildningsfödslar.

Socialstyrelsen framhåller vidare att styrelsen i princip har möjlighet att medverka och själv bedriva aktiviteter inom samtliga de beskrivna handlingsalternativen. Styrelsen har även till sig knutit en vetenskaplig referensgrupp för missbildningar och utvecklingsrubbningar. Emellertid konstateras att styrelsens nuvarande resurser inte är tillräckliga för egna miljöinriktade analyser eller utredningsaktiviteter av någon omfattning. Även ett ökat utnyttjande av den hälsostatistiska informationen kommer i praktiken att ställa ökade anspråk på socialstyrelsen. Man bör därför på ett tidigt stadium överväga vilka resurser som krävs för att tillgodose de krav som uppställs.

Arbetarskyddsstyrelsen påpekar att det kan vara svårt att urskilja en specifik orsak till skador, eftersom människan utsätts för en mängd olika och samtidigt verkande faktorer. När det gäller arbetsmiljön kan det dock för det praktiska skyddsarbetet vara tillräckligt att identifiera en farlig arbetsmiljö, även om man inte kan fastställa precis vilken faktor som är den egentliga orsaken.

Sammanfattningsvis framhåller arbetarskyddsstyrelsen att det är angeläget att förbättra kunskaperna på det område som berörs i motionen, vilket dock kräver stora resurser. Tänkbara åtgärder är enligt styrelsen av tre slag, nämligen att förbättra och utvidga utbildningen inom fosterskadeområdet, vidare att förbättra datatillgången och tillse att data finns lätt tillgängliga på billiga lagringsmedia samt att samordna och initiera forskning. Av speciellt intresse är epidemiologiska studier för att studera miljörisker för människan. Man bör enligt styrelsen överväga att införa en kontinuerlig rapportering och analys, som ger möjligheter att söka riskgrupper, få fram bakgrundspopulationer och följa tidstrender.

Produktkontrollnämnden framhåller att det med hänsyn till den sociala trygghet som råder på den svenska arbetsmarknaden i allmänhet är möjligt att omplacera gravida kvinnor till mindre utsatta arbetsmiljöer. Målet bör vara att så långt möjligt förebygga riskerna för moder och foster så att modern utan oro kan fortsätta sitt arbete under så lång tid som möjligt av graviditeten. Förutom att minska exponeringen genom omflyttningar och tekniska åtgärder – inkapslade processer och sänkta gränsvärden – bör åtgärder vidtas för att göra den vetenskapliga informationen om kemikaliers inverkan på graviditet m. m. mera tillgänglig. En sådan kunskapsbank skulle enligt nämnden kunna utvecklas ur en redan uppbyggd referensbank vid Karolinska institutet, MIC. Nämnden erinrar också om att forskningsråds-

nämnden tillsatt en arbetsgrupp för att utreda forskningsbehovet inom området kemiska hälsorisker i totalmiljön. Vidare påpekar nämnden att det vid Karolinska institutet nyligen inrättats en professur i gynekologi-obstetrik, särskilt klinisk fortplantningslära. Nämnden uttalar förhoppningen att dessa arbetarskyddsproblem kommer att angripas vid kliniken.

Produktkontrollnämnden anser sammanfattningsvis att resurserna inom redan etablerade forskargrupper inom gynekologi-obstetrik, yrkesmedicin och företagshälsovård bör tillvaratas. Åtgärder som kan förebygga risker för skador till följd av moderns arbetsmiljö bör samordnas som ett arbetarskyddsproblem genom arbetarskyddsverkets försorg. Enligt nämndens bedömning torde det kunna förutsättas att dessa frågor i fortsättningen kommer att ägnas en betydande uppmärksamhet, inte minst inom arbetarskyddsverket.

Utskottet

Frågan om hur gravida kvinnor skall kunna skyddas mot sådana omgivningsfaktorer som kan befaras ha negativ inverkan på graviditet eller foster är en av de mest angelägna och samtidigt mest komplicerade uppgifterna för den miljömedicinska forskningen. En del av problemet rör de särskilda risker som kan orsakas av speciella förhållanden i arbetsmiljön. Arbetsmiljöriskerna är ofta av allvarligt slag genom att de kan innebära intensiv påverkan av olika kemiska ämnen, om vilkas olika effekter på människan man inte vet tillräckligt, särskilt inte om ämnena förekommer i höga doser och under lång tid. Gravida kvinnor utgör i dessa avseenden en av de mest känsliga grupperna av arbetstagare. Även en obetydlig inverkan på fosterutvecklingen kan få katastrofala konsekvenser. Enligt utskottets mening är det därför rimligt att låta frågan om arbetsmiljö- och liknande omgivningsfaktorers inverkan på graviditet och foster få ta i anspråk en betydande del av tillgängliga forskningsresurser. Det är av största vikt att hälsorisker som kan få så ödesdigra följder för de berörda uppmärksammas och motverkas så långt det över huvud taget är möjligt.

Utskottet vill här något beröra den bl. a. under remissbehandlingen aktualiserade frågan om möjligheten att minska riskerna för gravida kvinnor genom omplaceringar på arbetsplatsen eller genom ledighet från arbetet. Sådana åtgärder är visserligen angelägna, men enligt utskottets mening tyvärr ofta otillräckliga för att förebygga de arbetsmiljörisker som ligger i bl. a. exposition för olika kemiska ämnen. Det är främst under graviditetens slutskede som sådana åtgärder aktualiseras och då i allmänhet för kvinnor som har fysiskt tungt arbete. Fostrets känslighet för yttre påverkan är emellertid stor också under de första månaderna av graviditeten. Omplacering eller ledighet under graviditetens slutskede kan därför bara motverka vissa slag av graviditetsrisker. För att åstadkomma ett effektivt skydd för gravida kvinnor måste man bl. a. söka klarlägga vilka ämnen i arbetsmiljön

som kan vara farliga för dem och så långt möjligt hindra att kvinnorna utsätts för exposition av sådana ämnen. Man måste också ta hänsyn till att en viss arbetsmiljöfaktor kan få särskilt svåra konsekvenser om kvinnan även är utsatt för en annan faktor som är negativ för hälsan, något som kan vara fallet exempelvis då kvinnan är rökare. Även sådana samband måste klarläggas om skyddsåtgärderna för kvinnorna skall få avsedd verkan. Att omplacering m. m. i vissa fall kan ske minskar således inte behovet av att vi skaffar oss en väsentligt ökad kunskap om sambanden mellan olika omgivningsfaktorer och senare graviditetskomplikationer.

Då det gäller frågan om på vad sätt detta skall ske visar enligt utskottets mening remissyttrandena att det bör vara möjligt att förbättra vår kunskap om sådana samband genom att man bättre utnyttjar de register som finns hos bl. a. socialstyrelsen. En väsentlig förutsättning härför torde vara att en ökad samordning av registren sker och att de kompletteras med uppgifter om olika bakgrundsfaktorer. Ett sådant arbete har initierats av medicinska forskningsrådet. Avsikten med projektet är att med utgångspunkt i uppgifterna i det hos socialstyrelsen förda medicinska födelseregistret komplettera materialet med bl. a. uppgifter från andra riksomfattande register och härigenom få underlag för vidare studier av olika belastningsfaktorers inverkan på perinatal dödlighet och sjuklighet. Utfallet av detta och likartade projekt bör enligt utskottets mening kunna bli av värde vid en bedömning av frågan om vilka organisatoriska åtgärder som bör vidtas för att man skall få till stånd ett effektivt registerutnyttjande i här aktuellt avseende.

Också då det gäller annan forsknings- eller utredningsverksamhet på området än sådan som avser utnyttjande av olika register framstår det som nödvändigt att en bättre samordning av verksamheten kommer till stånd. Självfallet är det också viktigt att kunskapsmaterial som finns och som successivt kommer fram samordnas och görs tillgängligt på ett sådant sätt att det praktiskt kan utnyttjas för att förebygga skador på foster eller förhindra annan negativ inverkan i samband med graviditet.

Utskottet, som delar motionärernas uppfattning att det är nödvändigt med snabba och samlade åtgärder på detta område, har vid sina överväganden om det är erforderligt att riksdagen tar något initiativ med anledning av motionen beaktat bl. a. följande.

Yrkesskadestatistikutredningen har gjort en översiktlig kartläggning av de register som innehåller uppgifter om olika individers tillstånd (Ds A 1976:3). Även vissa register med uppgifter om förhållandet mellan exponering för en viss faktor i arbetsmiljön och dess följder för människorna har inventerats. I propositionen 1977/78:74 med förslag till riktlinjer för ett informationssystem om arbetsskador m. m. uttalade dåvarande arbetsmarknadsministern i anslutning till ett omnämnande av den gjorda kartläggningen att han i likhet med utredningen och remissinstanserna finner det angeläget att det epidemiologiska forsknings- och utvecklingsarbetet för att kontrollera hälsorisker i arbetsmiljön intensifieras (prop. s. 38). I sammanhanget nämnde arbetsmark-

nadsministern att arbetarskyddsfonden uppdragit åt en arbetsgrupp att se över behovet av arbetsmedicinskt orienterad epidemiologi. Enligt vad utskottet inhämtat kommer arbetsgruppen att inom kort lägga fram en rapport i ämnet.

Med beaktande av vad arbetarskyddsstyrelsen anför i sitt remissyttrande anser sig utskottet kunna förutsätta att, när rapporten framlagts, myndigheten kommer att i samråd med arbetarskyddsfonden, socialstyrelsen och berörda forskningsorgan ytterligare överväga den fråga som aktualiserats genom motionen. Då härtill kommer att – enligt vad som framgår av den lämnade redogörelsen – man inom regeringskansliet har uppmärksammat behovet av ett intensifierat epidemiologiskt forsknings- och utvecklingsarbete för att konstatera hälsorisker i arbetsmiljön anser utskottet att någon riksdagens åtgärd i frågan för närvarande inte är påkallad.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1977/78:1086.

Stockholm den 10 oktober 1978

På socialutskottets vägnar
GÖRAN KARLSSON

Närvarande: Göran Karlsson (s), Gabriel Romanus (fp), Erik Larsson (c), John Johnsson (s), Ivar Nordberg (s), Kjell Nilsson (s), Britt Wigenfeldt (c), Sven-Gösta Signell (s), Kersti Swartz (fp), Ulla Tillander (c), Stig Alftin (s), Gunnar Björck i Värmdö (m), Lena Öhrsvik (s), Arne Magnusson (c) och Blenda Littmarck (m).